

Gemeenteraad
cc. college
cc. Pers

DATUM 4 juni 2019
ZAAKNUMMER 547239
BEHANDELD DOOR E. Bakker
TELEFOON (035) 629 2085
UW KENMERK -
BIJLAGEN 1
BETREFT Regionale samenwerking, T19/10 en T19/56

Geachte raad,

Op 5 juni 2019 spreekt u in de raadscommissie Economie en Bestuur over de Regionale Samenwerkingsagenda 2019-2022 (hierna: RSA). U bespreekt mogelijke amendementen, die nader regionaal kunnen zijn afgestemd op het regiopodium van 13 mei 2019. Op 26 juni 2019 besluit u over de RSA. Andere gemeenteraden doen rond die tijd hetzelfde. Met respect voor het door de regio opgezette en doorlopen RSA proces hebben wij er in het raadsvoorstel voor gekozen het debat over de nieuwe RSA vooral door de gemeenteraad te laten voeren en als college terughoudend te zijn met het voorstellen van wijzigingen of het formuleren van een eigen zienswijze.

Tegelijk hebben wij u desgevraagd toegezegd met een discussiestuk te komen over samenwerking in de regio en deze te betrekken bij de RSA, die gaat over “de kijk op de regio en de bestuurskrachtdiscussie” (T19/10 en T19/56). Met deze collegebrief lossen wij die toezeggingen in. Deze brief is tot stand gekomen na een uitgebreide discussie in het college, o.b.v. een discussienotitie van de wethouder regio. U kunt deze collegebrief betrekken bij uw debatten over de RSA.

De regionale samenwerkingsagenda

In het post-Arhi tijdperk en na de bestuurswisseling van het voorjaar van 2018 zijn gemeenten in Gooi en Vechtstreek druk doende de regionale samenwerking opnieuw vorm en inhoud te geven. Een nieuwe RSA is daarvoor op dit moment het meest zichtbare vehikel. In januari 2019 heeft u een zienswijze op een eerste concept voor de RSA vastgesteld, met adviezen over inhoudelijke speerpunten, een verzoek om een regionale griffie en wensen voor betere informatie voor raden en meer democratisch gehalte. Voor de RSA, de daarin genoemde (5) speerpunten en (5) reguliere onderwerpen en de mate waarin de Hilversumse zienswijze is verwerkt, verwijzen wij kortheidshalve naar het raadsvoorstel.

Context

In de afgelopen jaren heeft Hilversum een duidelijk standpunt ingenomen over regionale samenwerking. Politiek was Hilversum in meerderheid voorstander van een fusie tussen gemeenten in Gooi en Vechtstreek. Wij hebben constructief meegewerkt aan de lijn die de provincie Noord-Holland had ingezet richting gemeentelijke herindeling in deze regio. Onze stip op de horizon is en blijft dan ook een herindeling naar één gemeente Gooi en Vechtstreek in 2030. Het is goed dit te memoreren, omdat deze stip mede bepaalt hoe we onze huidige positie over regionale samenwerking nu innemen.

Tegelijk hebben we in de afgelopen jaren constructief meegewerkt aan de bestaande ‘regionale samenwerking op vrijwillige basis’, omdat wij vinden dat de regionale bestuurskracht versterking behoeft. Een eerste RSA – met onderwerpen waar niet alle gemeenten per definitie voordeel bij hadden en er soms

iets voor moeten laten – kwam mede hierdoor tot stand. Voor bijvoorbeeld versterking van de regionale samenwerking op de domeinen economie en cultuur heeft Hilversum op eigen initiatief taken en (ambtelijke) inzet naar de regio gebracht. Mede hierdoor is de regio beter dan de periode voor 2014 vertegenwoordigd in bovenregionale verbanden, zoals de Metropoolregio Amsterdam, de Economic Board Utrecht en de Amsterdam Economic Board.

Deze tweede RSA bevat, naast inhoudelijke onderwerpen, ideeën voor verbetering van de structuur van de samenwerking (Gemeenschappelijke Regeling).

Als we kijken naar de inhoudelijke onderwerpen uit de RSA, dan is de samenwerking in het *sociaal domein* een logisch gevolg van de bestaande samenwerking die zich richt op gezamenlijke inkoop en het maken van regionaal beleid waar nodig. Wij zijn content met de bestaande afspraken, ook al omdat zij ruimte geven voor uitvoering op lokaal niveau met lokale organisaties. Inwoners hebben direct profijt van deze samenwerking.

In *fysieke en economische domein* merken we nog veel discussie en merken inwoners nog niet veel effect van de samenwerking. De vier speerpunten uit de RSA (een bereikbaar Gooi en Vechtstreek, een duurzaam en circulair Gooi en Vechtstreek, een aantrekkelijk woon-werk klimaat en een regionale omgevingsvisie) zijn logische regionale ‘grote opgaven’. Voor deze vier speerpunten vinden wij de geformuleerde resultaten echter nog onvoldoende concreet en gedeeld. Met andere woorden: te vrijblijvend.

De inhoud staat niet los van de context van de brief van de minister van BZK aan de gemeente Hilversum van 14 januari 2019 (bijlage 1). Daaruit citeren wij: *“In de regio is er ook overeenstemming over de wenselijkheid van (regionale) bestuurskracht-versterking en de noodzaak daartoe wordt onderstreept in verschillende onderzoeken. Desalniettemin is de regio sterk verdeeld over de wenselijkheid van de beschikbare oplossingen. In een dergelijke situatie ligt het voor de hand dat de provincie een rol neemt, zoals Gedeputeerde Staten van Noord-Holland de afgelopen jaren ook hebben gedaan. Samen met het besluit om de Arhi-procedures in de regio te beëindigen hebben Gedeputeerde Staten uitgesproken dat het wat hen betreft aan de gemeenten is om tezamen met mij verantwoordelijkheid te nemen een oplossing te vinden voor de gewenste versterking van bestuurskracht. Ik deel de mening van Gedeputeerde Staten in zoverre dat de verantwoordelijkheid primair bij de gemeenten ligt en dat ik de gemeenten desgewenst graag ondersteuning bied in het vervolgtraject”*.

De vraag die daarom bij deze tweede RSA gesteld moet worden is niet alleen of de juiste onderwerpen op de agenda staan, maar ook of de regionale bestuurskracht voldoende wordt versterkt. Daarbij gaat het zowel om de *structuur* (het ‘governance arrangement’) als de *cultuur*.

Stellingen voor het politieke debat

Voor het politieke debat geven wij u graag vijf stellingen mee, die gaan over de structuur en cultuur van samenwerking in de regio Gooi en Vechtstreek.

1. *Het geheel moet meer zijn dan de som der delen: het regionaal belang expliciet in beeld*

De regionale samenwerking heeft op dit moment de vorm van een satéprikker die de belangen van deelnemende gemeenten verbindt. De basis zijn de gemeenten, die op vrijwillige basis samenwerking zoeken. Zo worden voorstellen nu ook voorbereid: er wordt gezocht waar overeenkomsten tussen de diverse gemeentelijke belangen te vinden zijn en waar geen overeenkomst vindbaar is, wordt een moreel beroep gedaan op onderlinge solidariteit. Regionale besluitvorming gaat daarom veelal over de vraag of alle deelnemers zich in voorstellen kunnen vinden. Dat leidt zelden tot scherpe keuzes. Wanneer een of meerdere deelnemers zich niet kunnen vinden in het voorstel, leidt dit vaak tot een waterig compromis. In het slechtste geval wordt geen besluit genomen en het onderwerp in de tijd vooruitgeschoven in hoop op betere tijden. Onze stelling is dat bij besluitvorming het *regionale belang* explicieter in beeld moet zijn, vanuit een *regionale visie* en *regionale identiteit*. Door expliciete confrontatie van het regionale belang en de lokale belangen, worden beter gemotiveerde besluiten genomen. Dit gaat niet vanzelf, maar vraagt om een andere werkwijze. Een helpende gedachte is: wat zouden we besluiten als we één gemeente zouden zijn? Bij de weging van het besluit moeten gemeenteraadsleden in staat gesteld worden een heldere afweging te maken tussen het regionale en het gemeentelijke belang en te besluiten welk belang men wil laten prevaleren.

Daarnaast zijn wij er van overtuigd dat gewerkt moet worden aan een regio-identiteit, iets waar we (inwoners, organisaties, politici) trots op kunnen zijn en ons mee kunnen identificeren. Juist de Gooi en Vechtstreek heeft veel om van te houden. Onze stelling is dat we meer dan nu moeten investeren in het op de voorgrond zetten van onze regionale iconen en deze iconen vooral aan de regio verbinden (en minder aan de individuele gemeenten). Denk aan de iconen op het gebied van natuur, cultuur en evenementen. Een omissie zien wij in samenwerking op het gebied van sport.

2. Deze RSA geeft niet automatisch meer regionale bestuurskracht

Verbetering van de regionale bestuurskracht vraagt naast commitment op basis van inhoudelijke opgaven en plannen ook om expliciete inzet. Boter bij de vis. Onze stelling is dat gemeenten duidelijker moeten aangeven aan welke resultaten zij zich willen verbinden en welke inzet (mensen, middelen, bevoegdheden) en politieke ruimte zij willen geven om die resultaten te behalen. Denk hierbij aan het dilemma tussen een regionaal bestuurlijke trekker (slagkracht) en de mogelijkheid van gemeenteraden om de bestuurlijk trekker ter verantwoording te roepen.

3. Een hoger democratisch gehalte vraagt om bewuste aandacht

In de RSA worden diverse experimenten voorgesteld, waaronder een regiocongres (en daarmee de mogelijkheid om te stemmen en peilingen te houden) en adviescommissies. In de Hilversumse zienswijze van januari 2019 is een regionale griffie voorgesteld om bewust aandacht te hebben voor goede en tijdige informatie/organisatie, vanuit het perspectief van de gemeenteraad. Wij vinden het een gemis dat deze zienswijze niet is overgenomen.

4. Stelling nemen in de Hilversumse politieke paradox: nu kiezen voor betere regionale samenwerking

De Hilversumse stip op de horizon is en blijft één gemeente Gooi en Vechtstreek. De paradox is dat als de huidige voorstellen voor betere regionale samenwerking succesvol zijn, de stip verder weg komt te liggen. Onze stelling is dat het eerst en vooral gaat om de inhoud en hoe de inwoners van Gooi en Vechtstreek daarvan profiteren en secundair over de vorm. Daarmee nemen wij nu onze verantwoordelijkheid voor het meehelpen van het doen slagen van deze verbetervoorstellen.

5. Per onderwerp de samenwerkingsvorm bepalen: de RSA sluit andere vormen van samenwerking niet uit

Het blijft zaak om goed te kijken of – naast samenwerking in de regio over de speerpunten uit de RSA – samenwerking met een of meer andere gemeenten, dan wel bovenregionaal voor Hilversum profijtelijk is. Wij zullen ideeën over samenwerking altijd open en zakelijk afwegen, om te zien of ze leiden tot (bijvoorbeeld) efficiëntie in bedrijfsvoering, kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners of betere belangenbehartiging richting omliggende regio's, provincie, Den Haag en Brussel. Dat betekent dat Hilversum ook andere vormen dan de bestaande regionale samenwerking zoekt om de bestuurskracht te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan onze deelname aan de G40 en onze positie in de VNG. De stelling is dat de gemeente Hilversum per onderwerp vaststelt of de rol van centrumgemeente, bilaterale of multilaterale samenwerking of samenwerking in regionaal verband de beste keuze is. Wij maken dit punt expliciet, omdat nog uit de raadsbesluiten van alle gemeenten moet blijken hoe stevig alle gemeenten zich aan de regionale samenwerking willen verbinden.

Ten slotte

De regionale samenwerking in Gooi en Vechtstreek bevindt zich op een kantelpunt. De basis voor de samenwerking in de komende jaren wordt nu gelegd en later dit jaar vastgelegd in een nieuw governance arrangement. Het is zaak om bij de totstandkoming van de RSA daarop voor te sorteren.

Wij hopen met deze discussienotitie een productieve bijdrage te leveren aan uw politieke debat en kijken daar naar uit.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

D. Emmer

P.I. Broertjes